

Улалзэбит оскуолабын истинник саныбын

диссайдан үлэтир этим. Онон икки оскуола дылытын быһаарыи мин саныбар сүктэриллибитэ Дьолго, тэрийэр үлэҥ дьүүрдээх, элэтин толорторор кытаанах дыһаллаах Максимов Михаил Михайлович оскуола директорунан аанан, элбэх кинилээх коллективны биһир сүрүннэ киллэрбитэ, оскуоланы күчүмүрү балаһыанньаттан таһаарыта сүрүн оруоллааһыта. Ол кэмгэ директору үөрөх хаһыат солбуйааччыларын Сивцев В.И., организаторунан Слепцова М.Н., местном председателитин Вельх М.С., төрөппүт комитетин председателитин Неустроева М.Д. үлэлэбэттэрэ, коллективны айымылаах үлэҥ түрүттэрэ.

Иккис сменаны үөрөтүннү сүөх оноруу таас оскуоланы үлэҥ кылларыи кытта сибээстэрэ. Элбэх күлүүнэ салайааччылар, төрөппүттэр, үөрэнэччилэр ыра сааһалара буолбут таас оскуоланы тутууну маньаха сыһааннаах тэрииттэни - И.С. Артемьев салайааччылаах "Агропромстрой" кытта сүбэлэһэн биһир хайысхана үлэлэбэттэр, туһааннаах тэрииттэргэ түрүорсарбыт. Холубур, СР Министрлерин Сэбиэтин председателэ С.Н. Марезин, ССКП Саха Уобаластаагы комитетин бастаагы секретара Ю.Н. Прокопьев, РСФСР Министрлерин Сэбиэтин председателэ А.В. Власов курдук салайааччыларга үтүстүк сылдыһыппыт. Таас вариациянаах оскуола үгүс сиппэтэх үлэлэрдээх 1994 сыллаахха аһыллыбыта. Ити оскуола үлэҥ ситиһигэр кэлэн оскуола директордара В.Н. Коркин, Т.В. Павлова үгүс үлэни ыттылар.

Оскуола директорун сүрүн элэһиһигэ - үөрэнэччилэргэ, учууталларга сөптөөх үлэтир усулдуубуйаны тэрийи. Мин оскуола директорунан үлэтир кэмгэр үөрэнэччилэри итин аһыллытын хааччылаа, сылаас туалеты туттары кыалла илтиһэр. Итинэн сибээстэн хаһааһыстыбаннай нымаанан остолобуойу, 5-с уонна 6-с күүмэрдээх оскуолаларга уонна ШКМ-на сылаас туалеттары, үс бөлөһүлээх гараһы, икки квартираларга учууталлар уонсай дьыаларын тутуу эр дьон учууталлар уонна техулэһиттэр күүстэри-

нэн саһалааһыта. Бу тутууларга чурапчылар кизин туттар түстүктү Шестаков П.И., ЖЖХ уопуттаах тутуааччыта Пестерев Г.А., уордуннаах сварщик Дьячковский Д.А. биригээдэлэрэ үтүө суобастаахтык үлэлэбэттэрэ. Бэйэбит өттүбүттэн үлэҥ илтиһи маастара Пинигин П.П. оскуола эр дьонун бөркө тэрийэн тутуу үлэлэбэттэрин махтана ахтабын.

Оскуола илтир-үөрэтэр үлэтин салайар кадрларынан хааччылан олорор ээ Сүрүннүүр завучунан бу үлэ ыттытын чымпытын баһай да бөлөхтэспит уопуттаах үлэһит Е.Д. Монастырева, кинини кытта алын кылаастарга М.С. Слепцова олус айымылаахтык үлэлэбэттэрэ. РФ үтүөлүк учуутала А.А. Борисова элбэх сүбэни-аманы биһэрэ. Илтир үлэҥ завучунан Бродникова С.А., Калачев П.Н. кылаас салайааччылары, үөрэнэччилэр актыыптары кытта үлэни, мань тэҥэ сайынны сыһыаланы тэрийиһи күүстэрин харыстаабаах үлэлэбэттэрэ.

Илтир-үөрэтэр үлэ методическай холбоһуктарынан быһааннаахтык, тэрэһиннээхтик, үлэҥ-хамнаса туһалаах буолар ына ыттылар. Иттиһээх кэлэр сыллаагы үлэ былааньы чэрчигин методическай холбоһук салайааччылар уопутка барыах илтиһи онорон барар практикалар олуктоһуота. Улахан педагогическай сибээтэрдү күүдүүстэрэ үрдэбэттэр. Илтир-үөрэтэр үлэ чэрчигин быһаарар улахан педагогическай сибээтэр тематикаларга учууталлар августовскай конференцияларын уураахтарыгар сөп түбэһиннэри эрдэттэн чопчуланаллар уонна ыйы ыйыан бэлэмнээн, сөптөөх уураахтар ыытылан толоруу үлэтирибит. Кэлэн сылларга учууталлар күһүгүгү сүрүн муннаахтара балаһан ыйын бүтүүтэ, онноор алтынныга ыттылар практикатын сөптөөхтүн ааһаһын. Учуталлары, төрөппүттэри кэлэр үөрэх дылыи сорукарыгар эрдэттэн туһайар инниттэн атырдыах ыйыгар сүрүн конференцияны ыттар сөп ээ. Учуталлар ити муннаахтан күүрэн хааран, үлэлэригэ эрчим ылан баралларын туһунан элбэхтик элтиһэр. Итин боллорторо ылар

сөп.

Бастаан директорунан Чурапчы орто оскуолатыгар аһаһыбын сэрэҥ, дыаахсана сөүс ылыммытым Республика биһир улахан оскуолатын педколлективин салайыи манан арай дыла буолбатын өйдүүрүм. Хата, коллективны ылыммыта, биллэмтэ, биһир санаанан, хайысхана үлэтиин саһалааһыппыт. Ол мизээ күүспэр күүс элтигэ Бары да үрдүк културалаах, бэйэлэрин предметтэригэр дэгиттэр бэлэмнээх, үлэлэригэ баһалаах бөрүтээх коллективка түбөспүтүм. Ол да итин биһиги оскуолабыт учууталлара бары предметтэргэ улуустаагы методическай холбоһук салайааччылар, общественнай инспектордар элтиһэр, улуус үгүс оскуолаларыгар методическай көмөнү онороллоро кинигэнэр улуустар улахан оскуолаларын (Майа, Борон, Амма, Ытык-Күөл, Төхтүр, Нам уода) кытта хардарыта сылдыһан, уопут атастайыта олуксуйбута.

РФ үтүөлүк учууталлара А.А. Борисова, Г.Г. Пинигина, А.П. Федорова, СР үтүөлүк учууталлара В.И. Сивцева, А.С. Яковлева, П.Е. Баранов, С.Е. Потапова, СР үөрөһүрүтүн үтүөлүк үлэһиттэрэ Л.Е. Кириллина, А.С. Иустина, И.Е. Кириллина, РФ уонна СР нуруутун үөрөһүрүтүн туйгуннара Е.В. Сивцева, М.А. Борисова, Л.А. Пермякова, Т.К. Матвеева, Р.С. Адамова, Н.С. Жиркова, А.Е. Мирбабаева, Г.А. Кривошапкин, В.И. Никифорова, А.Е. Гордеева, С.М. Романова, А.А. Дьячковская, С.М. Макарова, М.Е. Михайлова, М.И. Хокотанова, Л.И. Лаврентьева, М.А. Тытыгынаева, М.С. Слепцова, В.И. Егорова, Е.Е. Адамова, А.С. Дыдаева, П.П. Захарова, Т.В. Павлова, М.Н. Христофорова, Д.В. Монастырева, Н.С. Жирков, М.Я. Алексеева, Е.Е. Сивцев, В.В. Окоченишкова, Е.М. Пермяков, М.Д. Габдышева, К.В. Кузьмина, М.Д. Неустроева, Е.М. Неустроева, Е.М. Дьячковская, Р.П. Толстоухова, И.Р. Постникова, Е.Н. Ермолаева, Л.А. Яковлева, А.Н. Коркина, С.Н. Дмитриева, В.М. Пермякова, С.А. Баснаева, М.Н. Попова, ода дьон-сэрэ, оһу-уруу махталыи ыттыахтарыи ылыт үтүкэннээх учууталлар.

Быһылгы үөрэх дылыгар улуустаагы үөрэх уураалениета дуалнай үөрэхтэһини олукко киллэриһи оскуолаларга хайысха биһэрэ. Дьинэ, үөрэнэччилэр олукко бэлэмнээх тахсыылар, биһир эмэ идэни баһылааһыннара - Советскай быһаас тэрииллэригэр турар сорукары Мин Чурапчы орто оскуолатыгар улаһар кэмнэрбэр идэҥ туһаанан үөрэтии хайысхалара маньык элтиһэр: уолаттарга - суоптар идэтэ, маһы таһастааһын, кыргыттарга - кулинар, медсестра идэлэрэ. Бу хайысханы Е.Е. Сивцев кыайа-хото дыһайыта. анал үөрэхтээх Е.М. Пермяков суоптар идэтигэр, А.А. Софронова кулинар идэтигэр оролору уһуйбуттара.

Үөрэнэччилэри туһааннаах предметтэргэ дьирэгтэн үөрэтин боллорго кинигэр турбута. Ол курдук, 1983 сылтан аһыллыт физико-математическай кылаас бэйэтин үлэтин түмүгүн көрбүт кэмэ ээ. М.И. Хокотанова, С.М. Романова, С.М. Макарова, ода учууталлар үөрэппит оролору улууска эрэ буолбаах, республикага мистэллэр элтиһэр.

1998 сыллаахха историк дьирэгтэн үөрэтэр, 1990 сыллаахха гуманитарнай кылаастар аһыллыыларга оскуола үлэтигэр сана сүүрээни киллэрбиттэрэ. Бу кылаастар программаларын дьирэгтэн онорбут, сүһүөргү туруорбут А.С. Иустина, М.Я. Алексеева, А.А. Борисова, А.П. Федорова, Р.С. Адамова буолаллар.

Оскуола үлэҥ кизгэ, баай ис хоһоонноох, онон хаһыат кэмнэгэр баһыттанан үлэ сорох көрүгүтүн сырдаппатым, оһу туһааннаах дьон өйдүөхтэрэ дин саныбын. Үөрэммит, үлэлэбэт хаан-уруу оскуолабын 135 сыллаах үбүлүөһүн эрдэллэбин! Педколлективка, төрөппүттэргэ үлэлэригэр, үөрөхтэригэр ситиһинилэр, дьоллоох-соргулаах олору баһарабын.

В.М. НЕУСТРОЕВ,
саха бастаагы дьинист-учуонайа С.А.Новгородов аатын сүтэр Чурапчы алын уонна орто сүһүөх оскуолаларын 1987-2002 сс. директора

Хаартыскара: В.М. Неустроев.

РЖЕВ-ВЯЗЬМА ПЛАЦДАРМЫГАР СЭРИИЛЭСПИТТЭРЭ

Москва куорат, кэлэн Москоскай уобалас сирэ немец сэрэгитин оккупациятыттан 1942 сыл тохсунуу 22 күнүтэр бүтүһүү босхолоһуота. Салгыы сэриилэһиттэр Ржев-Вязьма плацдармыгар 1942 сыл тохсунуу 8 күнүттэн саһалааһытара. Ржев куораты биһиги сэриилэрибит 1943 сыл күдүн тутар 3 күнүтэр босхолоһуотара. Онукха дылы тохтуу-тохтуу советскай сэриилэр 3 төгүл соруан кэмэн киллэриһтэрэ.

Гитлер Ржев куорат иһин туох баар бастык сэриилэрин быраһара, немец командованията Ржевы тутан олорон баран Москвага иккистэн генералнай кимиз киригини саһалыы быһааннаах элтиһэр. Ржев иһин сэриини Гитлер бэйэтинэн контуруоллуура. Ржев Москвадан 150 км сир.

Ржев плацдарматы советскай сэриилэр Арвангы, Калининскай фронтара көмүскүүлэрэ. Халык хаардаах, хойуу тыалаах сир. Кимэн киригэргэ наһаа күчүмүрү балаһыанньа баара. Армия аармыһанан (33-с армия, 2-с кавалерийскай корпус) тегүрүктэһиннэ түбөһтүлүр. Сахалар ити аһыллыт аармыһаларга хойуу элтиһэр. Онон тегүрүтүлүүтэ түбөһэн баран ким албута, ким биллэн барыта биллэбит.

Бу сирдэр тула сэриилэспит Калининскай фронтга 900-кэ Саха сирин сэриилэтигэрэ кыттыбыттара. Бу туһаайыиан икки киригэ сылдыан албуттэр иһэн 352 буйуун аатын ааттаан Ржев курааһа пааматыннык тутуллубута. Ол

пааматынныкка биһиги оройуонмут 36 киһитэ суруллубута.

Ржев пааматынныгар суруллубут албут буйууннарыт.

Алаһартан

1. Барашков Савва Федотович
2. Борисов Савва Федорович
3. Ефимов Василий Пахолович
4. Пестряков Федот Дмитриевич
5. Протодьяконов Дмитрий Иванович
6. Протодьяконов Федор Филиппович
7. Татарников Семен Дмитриевич

Арыылаахтан

8. Барашков Иван Иннокентьевич
9. Монастырев Роман Прокопьевич
10. Попов Федор Петрович
11. Шадрин Николай Ильич

Болтоһоттон

12. Каргузов Михаил Яковлевич
13. Попов Егор Григорьевич

Болугуртан

14. Саввин Афанасий Филиппович
15. Саввин Михаил Филиппович
16. Захаров Егор Иннокентьевич
17. Петров Иннокентий Афанасьевич
18. Прокопьев Иван Иванович

Мугудайтан

19. Ноговицын Василий Дмитриевич
20. Пермяков Иннокентий Николаевич

Малдыахситтан

21. Толстоухов Василий Михайлович
22. Посельский Иннокентий Иннокентьевич

Одьулууттан

23. Антипин Николай Степанович
24. Дьячковский Гаврил Васильевич
25. Ефимов Николай Иннокентьевич
26. Дьяконов Ванифатий Федорович
27. Макаров Степан Ильич
28. Попов Николай Михайлович
29. Александров Василий Петрович
30. Илларионов Николай Афанасьевич
31. Платонов Иннокентий Семенович
32. Адамов Иван Иннокентьевич
33. Филиппов Николай Михайлович
34. Варламов Роман Назарович
35. Скрыбин Николай Васильевич

1941 сыл ытырылыһыт Москва аһыгар сэриилэспит, быһааччы Калининскай фронтга да тийбит, иһини киригэ киригэ сылдыан албут, Ржев пааматынныгар суруллубатах дьоннорбут.

1. Мокшачевский Василий Дмитриевич - Алаһартан
2. Барашков Герасим Герасимович - Арыылаах
3. Давыдов Гаврил Гермогенович - Алаһартан
4. Кривошапкин Михаил Семенович - Болтоһоттон
5. Фокин Василий Семенович - Болугур
6. Захаров Егор Дмитриевич - Кытаанаах
7. Пестерев Егор Васильевич - Малдыах

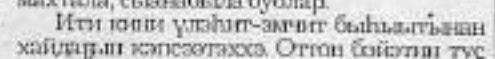
эхси.

8. Пестерев Спиридон Николаевич - Малдыахси
9. Дыдаев Илья Герасимович - Одьулуун
10. Павлов Иван Дмитриевич - Соловьев
11. Сергеев Савелий Дмитриевич - Соловьев
12. Соловьев Дмитрий Семенович - Соловьев (эргиллэбит)
13. Макаров Иван Васильевич - Сылан
14. Васильев Иван Петрович - Талей
15. Смирников Василий (Семен) Иннокентьевич - Талей
16. Карпов Афанасий Прокопьевич - Хадаар
17. Петров Гаврил Иннокентьевич - Халыы
18. Борисов Петр Васильевич - Хайахсыт
19. Кондратьев Алексей Семенович - Хайахсыт
20. Алексеев Василий Дмитриевич - Чакыр
21. Данилов Петр Петрович - Чакыр

Эргиллэн кэлбиттэригэр кимизэх Калининскай фронтга кыттыбыттара быһаарылыһыта.

Аһыгыскы испиһэги, Сталинград куорат иһин сэриигэ кыттыбыттар ааттары, Сталинград сэриигэ 65 сылтан, күһүн элтиһиһи суруйулуһа.

Иван ПАВЛОВ.

Тэрийн зөгнөл: Мугу-
дайдаары Сөнхсалагт юм-
на, "Чураагчиг" уулилаа.
Бичигчид: Кү-
лүн тутар 17 күнэ 11 хаас-
тан.
Сонгоо: Оюу талаанын,
толоруу маастарыг багтайн
сайынаарын, сэнэ талаан-
нары булуу, айар олгойн
мохтохон, оюуну кэрэж
уусхотуу.
Усулбуулаг: оюула-
ныг саяах хаасхан оюулар
(7 хаасхантар дунд)
— Гутливой үнэгүү
— Бүрүлүлээн үнэгүү
— Дуат
— Мола
Усулбуу: 100 солмо-
бай. Хонор сир талабурэ
100 солмобай

Наранмадалаанын:
— Гун-гун
— Лауреттар (1-2-3)
көрүн айы
— Дилеманнар
Номинирулар:
— "Бастын костюм"
— "Көрөөчүлэр биги-
рибимэри"
— "Саамай кэрэ кыт-
таачы"
— "Сэнэ талаан"
— "Бастын" салалач-
чы"
— "Бастын" колмэдри"
— "Бастын" модель"
Сайаанкаларгытын
кулун тутар 15 күнүгэр ди-
ари бу адырыктаа ны-
таргы: Сөнхсалагт юм-
на, "Чураагчиг"
уулилаа 27-641.

